

60/3/98.2

ที่ นร ๐๕๐๖(กอส.)/ ๔๖๑๓

คณะกรรมการอิสระ

๒๐๑ ๙๖๔

เพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ

17.๐๐๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๘

เรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมเพื่อสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย
และ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๔/๔๑๔๗
ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้เสนอความเห็นต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมเพื่อสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทยและ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะนำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในวันอังคารที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ดังความละเอียดที่แจ้งอยู่แล้ว นั้น

คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) พิจารณาแล้วเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ เนื่องด้วยกระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบันประสบกับปัญหาหลายประการไม่ว่าจะเป็นการที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงความยุติธรรมระบบของการดำเนินงานในกระบวนการขาดประสิทธิภาพ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น ซึ่งเป็นที่มาของปัญหาหลาย ๆ ด้านตามมา และโดยเฉพาะในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประสบกับปัญหาดังกล่าวเช่นกัน แต่ปัญหาในพื้นที่ดังกล่าวมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ อันเนื่องมาจากปัจจัยในด้านอื่นที่เป็นแรงเสริมให้เกิดปัญหาวิกฤติดังที่ปรากฏในปัจจุบัน ดังนั้น การดำเนินการตามแนวทางที่เสนอจึงควรให้ความสำคัญกับการดำเนินการในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นลำดับแรก และเพื่อให้การพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางที่กระทรวงยุติธรรมเสนอประสบผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงและเป็นการสกัดกั้นปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดตามมาอีก จึงมีข้อเสนอเพิ่มเติมที่ควรดำเนินการ ดังนี้

๑. แนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่ได้เสนอ โดยส่วนใหญ่จะเน้นการเสริมโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรม (Access to Justice) แต่ปัญหาสำคัญในกระบวนการยุติธรรมที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนคือ ปัญหาเกี่ยวกับกลไกกระบวนการของกระบวนการยุติธรรมหลัก อาทิเช่น ระบบการสืบสวนสอบสวน การจับกุมคุมขังที่ขาดระบบการตรวจสอบและละเมิดสิทธิผู้เกี่ยวข้องเกินสมควร กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ต้องเร่งสร้างประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือ กระบวนการพิจารณาคดีที่ล่าช้า เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ กอส. จึงเห็นควรให้กระทรวงยุติธรรมดำเนินการให้ครอบคลุมเรื่องเหล่านี้ด้วย

/ ๒. ในการ ...

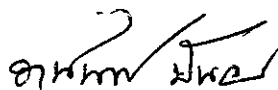
๒. ในการอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นกับประชาชนในทุกพื้นที่และโดยเฉพาะในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรตำรวจ และศาล ซึ่งมีได้สังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม องค์กรอิสระทางวิชาชีพ อาทิเช่น สภานายความ และภาคประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่เป็นระบบตรงเป้าหมายและเป็นไปอย่างบูรณาการ อันจะเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุผลข้างต้นกระทรวงยุติธรรมจึงไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยหน่วยงานของตนเองเท่านั้น ดังนั้น กอส. จึงเห็นควรให้มีการตั้งกลไกการทำงานที่สามารถบูรณาการให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมทำงานอย่างสอดคล้องประสานกัน

๓. จัดให้มีโครงการรณรงค์เผยแพร่ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นหลักการสากลที่เป็นที่ยอมรับของประชาคมระหว่างประเทศ ทั้งนี้ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่อันอาจจะกระทบกระเทือนหรือละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนได้รับการฝึกอบรมว่าด้วยเรื่องดังกล่าวอย่างเข้มข้น โดยได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาด้านกฎหมาย กลุ่มประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศที่มีหน้าที่ด้านนี้โดยตรง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านการปกป้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights Defenders) เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนเมื่อมีกรณีความขัดแย้งด้านสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น

๔. จากข้อมูลของ กอส. และข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ ล้วนบ่งชี้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ากำลังอยู่ในภาวะวิกฤติ โดยเฉพาะในมิติความยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรม การละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน การพิจารณาคดีที่ใช้ระยะเวลายาวนาน การที่ผู้ถูกกล่าวหาและจำเลยไม่ได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายในการต่อสู้คดีและความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อนตนเองและครอบครัวจากการถูกกล่าวหา การที่ประชาชนซึ่งตกเป็นเหยื่อและสูญเสียจากเหตุการณ์ไม่ได้รับการเยียวยาหรือชดเชยที่เหมาะสมและเพียงพอ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขและจะทำให้พัฒนากลายเป็นปัญหาที่ซับซ้อนยากต่อการแก้ไข รวมถึงเป็นการสะสมปัญหาไว้เพื่อรอวันที่จะเกิดความรุนแรงขึ้นได้อีก ดังนั้น จึงควรมีกลไกพิเศษที่จะเข้าไปแก้ไขและสะสางปัญหาเหล่านี้ในรูปแบบของคณะกรรมการระดับชาติที่สามารถกำกับดูแล สั่งการ และปฏิบัติงานได้จริงในพื้นที่เป็นการเร่งด่วนโดยเฉพาะสำหรับสถานการณ์ปัจจุบัน และครอบคลุมการปฏิบัติงานของหลายกระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนันต์ ปันยารชุน)

ประธานกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ ฯ

โทร. ๐-๒๒๘๐-๙๐๐๐ ต่อ ๔๕๒-๓, ๔๕๐, ๔๕๖ โทรสาร ๐-๒๒๘๐-๑๙๐๐-๑